

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ONTWERPADVIES op eigen initiatief (BRUGEL-ADVIES-20220531-345)

met betrekking tot:

- de integratie in het net van laadpalen voor elektrische voertuigen

en

- de toegang tot, de deelname aan en de ontwikkeling van flexibiliteitsdiensten op het laagspanningsdistributienet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Opgesteld op basis van artikel 30 bis van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

31/05/2022

**VERSIE voor OPENBARE RAADPLEGING
van 13 juni tot 15 juli 2022**

Inhoudsopgave

0	Lijst van de afkortingen.....	3
1	Samenvatting	4
2	Rechtsgrondslag en methode.....	9
3	Aandachtspunten en doelstellingen	10
4	Leidende beginselen.....	12
5	Integratie in het net van laadpalen voor elektrische voertuigen.....	15
5.1	Aansluiting van laadpalen buiten de openbare weg	15
5.1.1	Verklaring van aanwezigheid van een laadpaal.....	15
5.1.2	Standaardisering van de aansluitingschema's van laadpalen	16
5.1.3	Laadinstallaties achterliggend van de aansluitingen.....	17
5.1.4	Weigering van de aanvraag tot aansluiting	18
5.2	Beheer van oplaaddiensten op het toegangspunt.....	18
5.2.1	Activering van de diensten verbonden met de laadpaal (opladen en flexibiliteit).....	18
5.2.2	Beheer van de toestemmingen van de DNG's voor de activering van laaddiensten	20
5.3	Congestiebeheer	21
5.3.1	Reacties van de DNG's op de tariefsignalen.....	21
5.3.2	Real-time communicatie van de DNB over de staat van het netwerk.....	21
5.3.3	Curatieve acties van de DNB via de beperking van de capaciteit van de laadpaal	22
5.4	Compensatiemechanisme door de DNB	23
6	Integratie van de flexibiliteit in het Asset Management	24
7	Implementatie van slimme netten	25
8	Markttoegang	26
8.1	Maatregelen ter vereenvoudiging van de toegangsprocedures.....	26
8.2	Tarifaire steunmaatregelen	27
8.3	Maatregelen ter bescherming van de consumenten	29
9	Coördinatie tussen marktspelers	30
9.1	Coördinatie tussen netbeheerders.....	30
9.2	Coördinatie tussen netbeheerders en marktspelers.....	31
9.3	Overleg tussen regulatoren en marktspelers.....	31
10	Bijlagen: Studies in opdracht van BRUGEL over de flexibiliteitsmarkt	32
10.1	VITO-studie: Analyse van het kader van de flexibiliteitsmarkt.....	32
10.2	Studie Deplasse & partners: Definitie van een mechanisme voor compensatie door de DNB	

0 Lijst van de afkortingen

AM	- Asset Management
BRP	- Balancing Responsible Party (evenwichtsverantwoordelijke)
EC	- Europese Commissie
DA	- Day-Ahead
FORBEG	- Forum van Belgische Regulators voor Elektriciteit en Gas
FRP	- Flexibility requesting party (aanvrager van flexibiliteitsdiensten)
FSP	- Flexibility service provider (aanbieder van flexibiliteitsdiensten)
DNB	- Distributienetbeheerder
TNB	- Transmissienetbeheerder
GTNB	- Gewestelijke transmissienetbeheerder
ID	- Intraday
kVA	- kilovolt-ampère
kW	- kilowatt
MIG	- Message Implementation Guide
MW	- megawatt
TR	- Technisch reglement
TRDN	- Technisch reglement voor het distributienet
TRGTN	- Technisch reglement voor het gewestelijk transmissienet
DNG	- Distributienetgebruiker

I Samenvatting

Een van de strategische doelen van BRUGEL is "de transitie naar een koolstofarme samenleving versnellen, door het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te bevorderen en de stromen efficiënt te beheren". Bovendien waakt BRUGEL er in het kader van haar bevoegdheden over dat de energietransitie inclusief is voor iedereen, ongeacht het verbruikersprofiel.

In overeenstemming met deze doelstellingen, stelt BRUGEL in dit ontwerpadvies een reeks hervormingen voor om een oordeelkundige integratie van de nieuwe elektrische belastingen - hoofdzakelijk laadpalen voor elektrische voertuigen - in het net mogelijk te maken en om de toegang tot de flexibiliteitsmarkt voor de distributienetgebruikers (DNG's) te deblokken of zelfs te vergemakkelijken door middel van tarifaire steunmaatregelen - na voorafgaande juridische en economische evaluaties - en door het opheffen van de vastgestelde belemmeringen. Over het ontwerpadvies werd eerst een beperkte raadpleging gehouden met een aantal stakeholders, vooraleer aan een openbare raadpleging te worden onderworpen.

In zijn denkoefening heeft BRUGEL eerst de gebruiksvormen geïdentificeerd die op middellange termijn problematisch kunnen zijn. Het gaat in een eerste fase om het opladen van elektrische voertuigen en in een tweede fase om de elektrificatie van verwarmingstoestellen.

Om de vastgestelde problemen adequaat aan te pakken, beveelt BRUGEL aan om eerst en vooral op deze twee niveaus actie te ondernemen:

- **Op het niveau van de ontwikkeling van de netwerken:** BRUGEL is van mening dat het succes van de energietransitie gepaard moet gaan met de ontwikkeling van slimme netten die in staat zijn nieuwe paradigma's in het beheer van de stromen toe te passen, met een reactiviteit dat is aangepast aan de eisen en de dynamiek van de elektriciteitsmarkt;
- **Op het niveau van de markt:** BRUGEL is van mening dat het voor het welslagen van de energietransitie van essentieel belang is om een zo groot mogelijk aantal DNG's in staat te stellen bij te dragen tot de stabiliteit van het elektriciteitssysteem en de ontwikkeling van nieuwe energiediensten, met name door belemmeringen weg te nemen en oordeelkundige en doeltreffende stimulansen toe te passen.

In een geest van anticipatie en met inachtneming van het voorzorgsbeginsel beveelt BRUGEL **een vroegtijdige, proportionele, doelgerichte en progressieve regulering aan om deze nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden**. Daartoe stelt BRUGEL voor een geheel van regelgevende en tarifaire instrumenten in te voeren die kunnen worden ingesteld en aangepast naargelang van de evolutie van de vereisten inzake de distributie- en gewestelijke transmissienetten.

Meer bepaald stelt BRUGEL in dit ontwerpadvies de volgende hervormingen voor:

I. Implementatie van slimme netten

Om de integratie van nieuwe gebruiksvormen - laadpalen in het bijzonder - in het elektriciteitsnet te garanderen, stelt BRUGEL voor om nieuwe bepalingen op te nemen in het TRDN en in het Technisch reglement voor het gewestelijk transmissienet (TRGTN) waarin de rechten en plichten van de netbeheerders worden gespecificeerd, met name met betrekking tot hun beleid inzake Asset Management (AM) en de ontwikkeling van het "Smart Grid".

Bovendien stelt BRUGEL voor om, in het kader van de nieuwe tariefmethodologie 2025-2029, stimuleringsmechanismen te onderzoeken voor de realisatie van "Smart Grid"-investeringen en de deelname van de DNB aan proefprojecten en studies inzake onderzoek en ontwikkeling.

2. Integratie in het net van laadpalen voor elektrische voertuigen

Om de laadpalen voor elektrische voertuigen op oordeelkundige en harmonieuze wijze te integreren, stelt BRUGEL voor om in het Technisch reglement voor het distributienet (TRDN) een verplichting voor de distributienetbeheerder (DNB) op te nemen om een specifiek technisch voorschrift op te stellen met de modaliteiten en aansluitingsschema's van deze laadpalen. BRUGEL stelt ook voor nieuwe regelgevende instrumenten in te voeren, zoals het detailstudie, om de DNG's in staat te stellen hun capaciteitsaanvraag beter af te stemmen op de reële behoeften voor hun laadpalen. BRUGEL stelt eveneens voor dat de DNB, onder objectieve, transparante en niet-discriminerende voorwaarden, gebruik kan maken van zijn recht om een beperking door te voeren van de capaciteit die beschikbaar wordt gesteld op een circuit specifiek voor de laadpaal. Om de DNB ertoe aan te zetten deze voorwaarden na te leven, stelt BRUGEL voor een compensatiemechanisme in te stellen ten voordele van de betrokken DNG's. Een dergelijk mechanisme vereist, volgens de nieuwe bepalingen van de Elektriciteitsordonnantie ¹, een regeringsbeslissing.

3. Integratie van de flexibiliteit in het Asset Management

Het huidige beleid inzake Asset Management, dat hoofdzakelijk gebaseerd is op het concept "fit and forget", moet evolueren om rekening te houden met de komst van nieuwe elektrische belastingen en om investeringen in intelligentie of het gebruik van flexibiliteitsdiensten in overweging te nemen en te bevorderen.

4. Markttoegang

Ter aanvulling van het regelgevend kader vaardigt BRUGEL een reeks aanbevelingen en richtsnoeren uit om de effectieve deelname van DNG's aan de nieuwe flexibiliteitsdiensten mogelijk te maken. Met het oog hierop stelt BRUGEL voor om de invoering van de nieuwe tarieven voor deze nieuwe gebruiksvormen te onderzoeken in het kader van de nieuwe tariefmethodologie 2025-2029. Bovendien is BRUGEL van mening dat het nuttig zou zijn om tijdens een overgangperiode en op een degressieve manier steunmaatregelen van het tarifaire type te overwegen, door tariefverminderingen voor te stellen voor diensten die de energietransitie bevorderen en bijdragen tot de stabiliteit van het elektriciteitssysteem ten voordele van alle DNG's. Deze voorstellen zullen vooraf worden onderworpen aan juridische en economische haalbaarheidsbeoordelingen en openbare raadplegingen in het kader van de voorbereiding van de nieuwe tariefmethodologie.

Wat de maatregelen ten gunste van kwetsbare afnemers betreft, roept BRUGEL elke entiteit, ieder voor wat hun bevoegdheid is, op om werk te maken van een conceptuele segmentering van de kwetsbare afnemers, waarbij onder meer rekening wordt gehouden met de graad van onzekerheid, de digitale kloof en de energiekloof. BRUGEL beveelt aan hen op te splitsen per categorie om concrete maatregelen beter op hen af te kunnen stemmen. Daarbij wordt gedacht

¹ Artikel 32duosexies bepaalt dat "In geval van een beslissing van de netbeheerder tot weigering of begrenzing van de geleverde stroom voor het opladen van een elektrisch voertuig of tot weigering of begrenzing van de opnieuw geïnjecteerde stroom bij het ontladen van een elektrisch voertuig, dat in strijd is met de voorwaarden bepaald in het technisch reglement, wordt de schade veroorzaakt door deze beslissing aan de eindafnemer vergoed door de netbeheerder volgens de modaliteiten bepaald door de Regering, in navolging van het advies van Brugel"

aan maatregelen zoals het ter beschikking stellen van gedetailleerde inlichtingen, eventueel via webapplicaties of systemen om gegevens op te roepen, en ervoor zorgen dat zij een persoonlijk contact ter beschikking hebben om hen te helpen bij de keuze van hun contracten of flexibiliteitsdiensten en -uitrusting. Om de eindafnemers, en in het bijzonder de kwetsbare afnemers, te beschermen tegen risicovolle energieproducten, pleit BRUGEL voor de invoering, door de commerciële spelers, van een vragenlijst om het risicoprofiel te identificeren van (kandidaat-)afnemers die op producten intekenen, naar het voorbeeld van de praktijk die in de banksector wordt toegepast.

5. Coördinatie tussen marktspelers

Gezien de steeds belangrijker wordende interacties op alle niveaus van de waardeketen van de energiemarkt, acht BRUGEL het van essentieel belang een transparant coördinatiekader op te zetten:

- Wat de coördinatie tussen de DNB en de GTNB betreft, is BRUGEL van mening dat zij gezamenlijke studies zouden moeten uitvoeren over realistische scenario's voor de integratie van elektrische voertuigen en elektrische verwarmingstoestellen. In dit perspectief zijn zij verplicht relevante informatie over deze nieuwe gebruiksvormen uit te wisselen en hun beleid inzake Asset Management aan te passen om rekening te houden met deze gebruiksvormen en het flexibiliteitspotentieel ervan. Bovendien moeten de DNB en de TNB ernaar streven mechanismen in te voeren ter bevordering van de uitwisseling van gegevens binnen de markt en ter beperking van opportunistische praktijken van commerciële spelers die schadelijk zijn voor het elektriciteitssysteem (*gaming*).
- Wat de samenwerking tussen de netbeheerders (DNB's en TNB's) enerzijds en de commerciële spelers (leveranciers en aggregatoren) anderzijds betreft, acht BRUGEL het van essentieel belang om te evolueren richting een harmonisatie van de praktijken tussen de drie gewesten op het vlak van gegevensuitwisseling en prekwalificatie van producten en installaties van DNG's. BRUGEL is van mening dat een dergelijke samenwerking ook gericht moet zijn op de harmonisatie van de tariefstructuren om te zorgen voor samenhang in de tarifiering van DNG's (bijvoorbeeld piekvraag);
- Met betrekking tot het overleg tussen regulatoren en marktspelers (DNB's, TNB's, leveranciers, aggregatoren, belangenverenigingen van klanten) is BRUGEL van mening dat, gezien de koppeling van de klein- en de groothandelsmarkten, FORBEG een steeds centralere rol zal moeten spelen in de uitwisselingen tussen de regulatoren en de marktspelers. Om FORBEG in staat te stellen deze rol ten volle te spelen, meent BRUGEL dat het forum de nodige middelen moet krijgen, met inbegrip van de mogelijkheid van een formeel statuut, in overeenstemming met het gewestelijke en federale wettelijke kader.

Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste acties die gericht zijn op de integratie van elektrische voertuigen en de toegang tot de flexibiliteitsmarkt voor klanten die aangesloten zijn op het distributienet:

Samenvatting van de acties met het oog op de integratie van oplaadpunten voor elektrische voertuigen en de toegang tot de flexibiliteitsmarkt			
	ACTEUR	ACTIE	TIMING
Beheer van het net	DNB	Opstellen van een roadmap voor een Smart Grid	Voor 1/1/2024
	DNB/GTNB	Het beleid inzake asset management aanpassen om flexibiliteitsdiensten en de aansluiting van nieuwe toepassingen te integreren Coördinatie van het investeringsbeleid en beheer van de activatie van flexibiliteitsdiensten	Na inwerkingtreding van het nieuwe TR
	BRUGEL	Opstellen van een mechanisme voor tariefstimulansen voor de invoering van het SmartGrid	Voor 1/1/2025
Melding van het laadpunt en de niches bedoeld in artikel 26octies§2 van de elektriciteitsordonnantie	DNG	Meldeplicht van de aanwezigheid van oplaadpunten/elektrische voertuigen of elk ander geval bedoeld in artikel 26octies §2 op straf van het betalen van de verplaatsingskosten	Na inwerkingtreding van het nieuwe TR
	DNB	Vaststelling van de middelen voor het verzamelen en registreren van informatie over het oplaadpunt	
Aansluiting van laadpunten	DNB	Opstellen van een specifieke voorschrift voor de aansluiting van oplaadpunten	Voor 1/1/2024
Rapportage naar BRUGEL	DNB	Periodieke rapportage over het beheer van oplaadpunten	Na inwerkingtreding van het nieuwe TR
Nieuwe tarieven	BRUGEL	Opstellen van periodieke en niet-periodieke tarieven in het kader van de nieuwe tariefmethodologie	Voor 1/1/2025
Toestemmingsbeheer	Commerciële acteur	Verzamelen van de toestemming van de klant om zijn meetgegevens te verstrekken wanneer hij om activering van een op het toegangspunt beschikbare dienst verzoekt.	Na inwerkingtreding van het nieuwe TR
Toestemmingsbeheer	DNB	Controleren of de verzoeken van de commerciële actor de toestemming van de betrokken klanten hebben gekregen.	Na inwerkingtreding van het nieuwe TR

Compensatiemechanisme voor toegangsbeperking	BRUGEL	Vaststellen van de voorwaarden voor de beperking van de toegang tot het net door de DNB	Na inwerkingtreding van het nieuwe TR
Compensatiemechanisme voor toegangsbeperking	Brusselse regering	Opstellen van een compensatiemechanisme	Na inwerkingtreding van het besluit
Beheer van de toegang	DNB	Opstellen van marktprocessen voor het beheer van meerdere diensten en spelers op een toegangspunt	Voor 1/1/2024
Beheer van de toegang	BRUGEL	Geen prekwificatie voor installaties van DNGs (P<56kVA) voor de deelname aan flexibiliteitsdiensten (maar de DNB moet op de hoogte worden gebracht van het toebehoren van de DNG aan de niches die in artikel 26octies van de elektriciteitsordonnantie worden vermeldt	Na inwerkingtreding van het nieuwe TR
Tariefmaatregelen	BRUGEL	Periodieke en niet-periodieke tarieven vaststellen ter ondersteuning van de energietransitie volgens de nieuwe tariefmethodologie	Voor 1/1/2025
Maatregelen ter bescherming van de consument	Bevoegde autoriteiten en exploitanten	Herziening van de economische en sociale maatregelen met name voor kwetsbare klanten	/

2 Rechtsgrondslag en methode

De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarvan artikel 30 bis, §2 als volgt luidt:

"[...] BRUGEL wordt bekleed met een opdracht tot verlening van advies aan de overheid over de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt enerzijds, en met een algemene opdracht van toezicht op en controle van de toepassing van de hiermee verband houdende ordonnanties en besluiten anderzijds.

BRUGEL is belast met volgende opdrachten: [...]

*2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, **het uitvoeren van onderzoeken en studies of het geven van adviezen**, betreffende de elektriciteits- en gasmarkt; [...]*

*4° **voorstellen doen aan de Regering tot aanpassing van de technische reglementen** binnen de grenzen en in de voorwaarden voorzien in artikel 9ter, en een controle uitoefenen op de toepassing ervan; [...]*

*22° **de toegang tot, de deelname en de ontwikkeling van flexibiliteitsdiensten faciliteren;***

*23° **waken over de correcte toepassing van de tarieven** voor de gas- en elektriciteitsdistributie **die ze heeft goedgekeurd** door de distributienetbeheerder en de leveranciers, overeenkomstig de bepalingen van afdeling II quater van deze ordonnantie en van hoofdstuk III bis van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest." (Eigen markering).*

In het licht van het voorgaande stelt BRUGEL in dit document hervormingen van de regelgeving en de tarieven voor:

- enerzijds, voor de **integratie in het net van laadpalen voor elektrische voertuigen**, en
- anderzijds om **de toegang tot, de deelname aan en de ontwikkeling van flexibiliteitsdiensten** voor gebruikers van het Brusselse elektriciteitsnet te vergemakkelijken.

Het voorliggende document zal ter openbare raadpleging worden voorgelegd van midden juni tot midden juli 2022. Voorafgaand aan deze openbare raadpleging heeft BRUGEL een ontwerp voor hervorming voorgelegd aan de belangrijkste marktspelers om hun mening te vernemen over de relevantie, de samenhang, de volledigheid en de haalbaarheid van de voorgestelde instrumenten in het licht van de beperkingen van de markt en de beoogde doelen. Dit document houdt rekening met de opmerkingen en suggesties die deze spelers hebben geformuleerd.

Na de openbare raadpleging zal BRUGEL haar definitief advies opstellen en vervolgens de formele procedures opstarten die nodig zijn om de in de technische reglementen en in de tariefmethodologie goedgekeurde hervormingen door te voeren.

3 Aandachtspunten en doelstellingen

De context van de elektriciteitsmarkt is de laatste tijd steeds sneller aan het veranderen, aangedreven door de acties van de Europese, Belgische en gewestelijke overheden om hun doelstelling van koolstofneutraliteit tegen 2050 te bereiken².

De elektriciteitsnetten, die zijn ontworpen op basis van paradigma's van vóór de energietransitie, zijn echter niet langer afgestemd op de oplossingen om de doelstellingen voor 2050 te halen. Deze oplossingen variëren van de uitstap uit fossiele brandstoffen door de opwekking van hernieuwbare energie, groene mobiliteit en de elektrificatie van verwarmingstoestellen.

De implementatie van deze oplossingen stelt de elektriciteitsmarkt en het elektriciteitssysteem als geheel voor aanzienlijke uitdagingen, waaronder:

- **Vraagzijde (verbruik):**

Uit de momenteel beschikbare prognoses inzake de nieuwe gebruiksvormen (voornamelijk elektrische voertuigen, stationaire batterijen, warmtepompen en elektrische verwarming) blijkt dat we in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor twee grote uitdagingen staan:

- **Wat betreft de elektrische voertuigen:** de netbeheerders hebben de overbelasting, in stroombehoefte, van het distributienet geraamd op 5 tot 15% tegen 2030³;
- **Wat de elektrische verwarming betreft:** het effect op het verbruik wordt geraamd op +5% tegen 2030⁴. In een maximalistisch scenario waarbij tegen 2050 volledig van aardgas wordt afgestapt en het verbruik volledig op elektriciteit overschakelt, zou het effect op het verbruik oplopen tot +200%. Bovendien zou het effect op de synchrone piek op het net⁵ +500% bedragen, wat even zorgwekkend is als, of nog zorgwekkender is dan de toename van het verbruik.

Rekening houdend met deze problemen is het noodzakelijk om, naast energie-efficiëntiemaatregelen, te voorzien in een oordeelkundige regulering van deze nieuwe gebruiksvormen en laadpalen voor elektrische voertuigen in het bijzonder, om hun integratie tegen een zo laag mogelijke kostprijs in het elektriciteitsnet te garanderen.

- **Aanbodzijde (productie):**

Het gaat onder meer om de sluiting van bepaalde nucleaire faciliteiten tegen 2025, de uitvoering van de 2^{de} fase van offshore windenergie om een capaciteit te bereiken van 4,4 GW in 2028 en 6

² <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/press-room/2021/06/21/PR06627/eu-klimaatwet-ep-bevestigt-deal-over-klimaatneutraliteit-tegen-2050>

Langetermijnstrategie van België: <https://klimaat.be/klimaatbeleid/belgisch/nationaal/langetermijnstrategie>

Energie-Klimaatplan (NEKP) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: <https://leefmilieu.brussels/themas/gebouwen-en-energie/energiebalans-en-acties-van-het-gewest/energie-klimaatplan-nekp>

³ Studie van SYNERGRID en Baringa (2019): Future impact of EVs on the Belgian electricity network: <http://www.synergrid.be/index.cfm?PageID=20914#>

⁴ Zie de studie van Deplasse en partners in de bijlage bij dit document.

⁵ Bij deze ramingen is uiteraard geen rekening gehouden met energie-efficiëntiemaatregelen, isolatie van gebouwen, enz., maar deze overwegingen zullen het probleem van de overdracht van de last naar het elektriciteitsnet niet fundamenteel veranderen.

GW in 2032 en de verveelvoudiging van de gedecentraliseerde productie. In dit verband schatte ELIA in 2021 een extra capaciteitsbehoefte van 3,6 GW tegen 2025⁶ om deze ontwikkeling te ondersteunen en het evenwicht en de stabiliteit van het elektriciteitsnet te waarborgen. Het intermitterend karakter van de activa voor de opwekking van windenergie zal immers leiden tot aanzienlijke vermogensschommelingen op het net.

De werking van de elektriciteitsmarkt is bovendien nauw verbonden met de stabiliteit, op lange en korte termijn⁷, van het elektriciteitssysteem op alle spanningsniveaus. Op het niveau van de reguleringszone zullen de evenwichtsverantwoordelijken in toenemende mate worden geconfronteerd met de onzekerheden van intermitterende opwekking en de toenemende afwijking tussen nominaties en werkelijke uitwisselingen op het net. Deze kwestie zal een domino-effect hebben op de leveranciers, met als gevolg dat de moeilijkheden waarmee zij reeds te kampen hebben wegens de wereldwijde spanningen op de energiemarkt, nog zullen toenemen.

Gelet op deze risico's voor het elektriciteitssysteem en voor de werking van de markt is het noodzakelijk **nu reeds** actie te ondernemen, met name op deze twee niveaus:

- **Op marktniveau:** het is de bedoeling zoveel mogelijk actoren de kans te bieden bij te dragen tot de stabiliteit en duurzaamheid van het elektriciteitssysteem, ten voordele van iedereen. Daartoe moeten structurele hervormingen worden doorgevoerd om de markttoegang voor spelers en eindafnemers te vergemakkelijken door belemmeringen weg te nemen en passende en doeltreffende stimuleringsmaatregelen door te voeren.

In dit verband moet de flexibiliteitsmarkt, die momenteel alleen openstaat voor afnemers en spelers met een groot potentieel, toegankelijk worden voor op laagspanning aangesloten DNG's, teneinde de enorme beschikbare middelen te mobiliseren en het verwachte economische potentieel te benutten;

- **Op het niveau van de ontwikkeling van de netten:** het gaat om de noodzaak om het elektriciteitsnet om te vormen tot een slim net, een "Smart Grid", door middel van structurele hervormingen op basis van nieuwe paradigma's. Deze transformatie moet gericht zijn op alle componenten van het net (data, operations, assets) om uitwisselingen binnen de markt te bevorderen en ervoor te zorgen dat ze tegen een zo laag mogelijke kostprijs, zonder bias en zonder vertraging gebeuren.

Om een bijdrage te leveren aan het succes van de energietransitie, heeft BRUGEL gepoogd de door te voeren hervormingen te identificeren⁸. Deze in dit document voorgestelde hervormingen van de regelgeving en de tarieven beogen de aanzet te geven tot de essentiële transformaties om het elektriciteitssysteem in staat te stellen tegen 2050 de doelstelling van koolstofneutraliteit te bereiken. Zij zijn in het bijzonder gericht op DNG's die op laagspanningsniveau zijn aangesloten. Het gaat er vooral om de oriënteringen van BRUGEL voor de aansluiting van laadpalen te preciseren, de netbeheerders aan te moedigen om bij de planning van hun net nieuwe paradigma's aan te nemen in overeenstemming met de uitdagingen van de energietransitie, en de toegang tot en de deelname aan flexibiliteitsdiensten door DNG's aan te moedigen.

⁶Adequacy- en flexibiliteitsstudie voor België 2022-2032 door Elia (2021): <https://www.elia.be/en/electricity-market-and-system/adequacy/adequacy-studies>

⁷ Het gaat om:

- voor de lange termijn: het adequacyprobleem (gebrek aan productie op lange termijn) voor het globale evenwicht en het capaciteitsprobleem (gebrek aan capaciteitsinvesteringen) voor de distributienetten
- voor de korte termijn: het balanceringsprobleem (resterende onevenwichtigheden in de reguleringszone) voor het algemene evenwicht en het congestieprobleem voor de distributienetten.

⁸ BRUGEL heeft verschillende studies laten uitvoeren. Ze zijn bij dit advies gevoegd.

4 Leidende beginselen

In het kader van de denkoefening over het kader van de flexibiliteitsmarkt heeft BRUGEL vijf leidende beginselen aangenomen die als leidraad moeten dienen voor zijn acties, in het kader van zijn tarifaire, regelgevende en adviserende bevoegdheden, om de toegang tot, de deelname aan en de ontwikkeling van flexibiliteitsdiensten vooruit te helpen. Elk van deze principes stuurt de hervormingen van BRUGEL naar een duidelijke, haalbare en bruikbare doelstelling voor de energietransitie:

Beginnel 1: de toegang van LS-afnemers tot de flexibiliteitsmarkt moet worden gedeblokkeerd en gefaciliteerd

De toegang tot de flexibiliteitsmarkt vindt plaats op twee niveaus: enerzijds de vraag naar flexibiliteitsdiensten (producten van *Day-Ahead* en *Intraday* markten, balancering, strategische reserves, capaciteitsvergoedingsmechanisme, lokale flexibiliteitsmarkt ten behoeve van de netbeheerders) en anderzijds het aanbod van de flexibiliteitsdiensten van de afnemers.

Aan de kant van de vraag naar diensten is BRUGEL alleen bevoegd voor de lokale flexibiliteitsmarkt, maar is voornemens, met name tijdens de besprekingen bij FORBEG, bij te dragen tot de vaststelling van maatregelen om de toegang te faciliteren door de vereisten te verlagen en de toegangsbelemmeringen weg te nemen.

Aan de kant van het aanbod van diensten vallen de voorwaarden voor nettoegang hoofdzakelijk onder de verantwoordelijkheid van de gewestelijke autoriteiten. In dit verband pleit BRUGEL voor een gezamenlijke aanpak met de andere gewesten en het federale niveau om in goede verstandhouding de nadere regels voor de uitwisseling van informatie tussen de actoren vast te leggen, met name via een nieuwe "*MIG flexibiliteit*"⁹.

Gelet op de aan BRUGEL toegekende bevoegdheden, kan de regulator twee soorten maatregelen nemen:

- *Maatregelen ter vereenvoudiging van de toegangsprocedures*: het hoofddoel is het vermijden van ongerechtvaardigde belemmeringen die de afnemers zouden verhinderen aan de verschillende markten deel te nemen.
- *Tariefmaatregelen voor de afnemers*: met deze maatregelen wordt beoogd een dynamische en oordeelkundige ondersteuning te creëren voor de verwezenlijking van de flexibiliteitsmarkt.

Beginnel 2: de energietransitie moet inclusief zijn

Om de energietransitie inclusief te maken, moeten bepaalde beginselen opnieuw worden bekeken, met name op basis van de huidige vaststellingen:

⁹ Technische handleiding met een beschrijving van de nadere regels voor de informatie-uitwisseling tussen de gegevensbeheerders (DNB's) en de commerciële actoren (leveranciers en aggregatoren).

- Gebruikers met een vlak belastingprofiel financieren gedeeltelijk de kosten van de piekgebruikers;
- Grootverbruikers financieren gedeeltelijk de kosten van kleinverbruikers.

Binnen de nieuwe context (geleidelijke invoering van nieuwe gebruiksvormen en slimme meters) moet een onderzoek worden verricht van de potentiële gevolgen:

- *op het vlak van discriminatie binnen eenzelfde gebruikerssegment, naargelang zij al dan niet met slimme meters zijn uitgerust*: afnemers met een hoog flexibiliteitspotentieel kunnen profiteren van dynamische tarieven (op het niveau van de *commodity*) die aan hun profiel zijn aangepast, terwijl verbruikers met een laag potentieel te maken kunnen krijgen met hoge prijzen als gevolg van hun moeilijkheden om toegang te krijgen tot de nieuwe diensten of om hun verbruik aan te passen wanneer de tarieven hoger liggen;
- *op het vlak van mogelijke kruissubsidiëring tussen verschillende gebruikerssegmenten* (bv. gebruikers van oplaadpunten voor elektrische voertuigen in eengezinswoningen versus in flatgebouwen);
- *op het vlak van kruissubsidiëring tussen verschillende types nieuwe gebruiksvormen en tussen de nieuwe gebruiksvormen en de traditionele gebruiksvormen van elektriciteit.*

In het bijzonder moet door iedere bevoegde en betrokken entiteit specifieke aandacht worden besteed aan kwetsbare afnemers door de invoering van socio-economische maatregelen, zoals:

- De diensten voor follow-up van het verbruik, preventie van het risico van overmatige schuldenlast, en zelfs de levering van domotica-apparatuur tegen voordelige tarieven;
- Een onthaaldienst om persoonlijk contact met de afnemers mogelijk te maken.

Beginsel 3: de respons, via capaciteitsinvesteringen, op de beperkingen van het Brusselse elektriciteitssysteem moet redelijk zijn

Op basis van een analyse van het Brusselse elektriciteitssysteem zijn de belangrijkste troeven en beperkingen in het kader van de energietransitie geïdentificeerd (zie de studies in de bijlage bij dit document). Hieruit blijkt dat het Brusselse elektriciteitssysteem in staat zou zijn het gedecentraliseerde productiepotentieel van Brussel te integreren, met name via nieuwe concepten zoals energiegemeenschappen. **Wat betreft de potentiële integratie van elektrische voertuigen en de elektrificatie van de verwarming, zouden de vereisten onhoudbaar zijn in het licht van de huidige "fit and forget"¹⁰-versterkingsregels voor de distributienetten en de gewestelijke transmissie.** Deze regels moeten worden aangepast op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria en moeten met name gericht zijn op de nieuwe gebruiksvormen. Deze versterkingsregels moeten resulteren in de vaststelling van grenzen voor de "**redelijke capaciteit**" die moet worden gegarandeerd door capaciteitsinvesteringen (kabels en transformatoren). Deze regels moeten worden gecombineerd met de verplichting voor de beheerders om te investeren in slimme netten om de beschikbare capaciteit te optimaliseren via een dynamisch beheer van de stromen.

¹⁰ Binnen de filosofie van "fit and forget", worden de investeringen bepaald door de ramingen van de ontwikkeling van de door de vraag gegenereerde piek, over meerdere jaren, ongeacht de duur en de frequentie van het optreden ervan.

Beginsel 4: de regelgeving moet anticiperend en doelgericht zijn en geleidelijk uitgevoerd worden

Gezien de tijd die nodig is om de hervormingen van de regelgeving en de tarieven door te voeren en de noodzaak om de opstart van de markt voor laagspanningsflexibiliteit en de evolutie ervan naar maturiteit te ondersteunen, moet op proactieve wijze een reeks regelgevende en tarifaire instrumenten worden ingevoerd. Die instrumenten zouden "**responsief**" moeten zijn, om afgestemd te zijn op marktontwikkelingen naargelang van de maturiteit van de beoogde kwesties. Zij zullen van essentieel belang zijn om de actieve deelname van afnemers aan de flexibiliteitsmarkt (impliciet en expliciet) mogelijk te maken¹¹. Het gaat onder meer om nieuwe technische voorschriften voor de aansluiting van laadpalen, nieuwe tarieven (bijvoorbeeld periodieke en niet-periodieke capaciteitstarieven), enz. Deze tarifaire instrumenten kunnen geleidelijk worden geactiveerd op basis van de behoeften, het type afnemer of het gebruik, met als eerste doel bijvoorbeeld elektrische voertuigen.

Beginsel 5: de netbeheerders moeten worden aangezet tot verantwoordelijkheid en moeten worden gestimuleerd

Om de daadwerkelijke invoering van de slimme netten en de nieuwe regels voor de versterking van de gewestelijke distributie- en transmissienetten te garanderen, moet, wat de DNB betreft, in de nieuwe tariefmethodologie een stimuleringsmechanisme voor de uitvoering van de "Smart Grid"-roadmap voor de distributie, worden opgenomen (dit kan eventueel ook gebeuren door een aanpassing van de huidige methodologie). Daarnaast moeten ook regelgevingsbepalingen worden ingevoerd om een objectieve aansprakelijkheid van de netbeheerders (DNB en GTNB) in te voeren, met name via administratieve boetes voor de niet-naleving van deze bepalingen.

¹¹ De impliciete flexibiliteit wordt aangevraagd zonder dat een reactie op de prijssignalen van de markt wordt gewaarborgd; De expliciete flexibiliteit wordt uitdrukkelijk contractueel vastgelegd en aangevraagd met een resultaatsverbintenis betreffende signalen ad hoc of automatische signalen (ELIA-producten)

5 Integratie in het net van laadpalen voor elektrische voertuigen

Wat de elektrificatie van het gebruik betreft, is de prioriteit in dit stadium, gezien de gewestelijke ambities om af te stappen van voertuigen die op fossiele brandstoffen rijden, hoofdzakelijk geharmoniseerde regels vast te stellen voor de aansluiting van laadpalen, zowel op het wegennet als daarbuiten, om te voorkomen dat laadpalen in Brussel in het wilde weg geïnstalleerd worden¹².

In deze sectie stellen wij een specifiek kader voor laadpalen buiten openbare weg voor, aangezien de bestaande of in voorbereiding zijnde bepalingen voor openbare laadpalen op de weg in dit stadium van de denkoefening voldoende volledig lijken.

5.1 Aansluiting van laadpalen buiten de openbare weg

Het risico dat “wilde” aansluitingen voor elektrische voertuigen ontstaan is vooral aanwezig in privéruimten en dan met name in woon- en professionele gebouwen. Omdat er geen heldere reglementering is voor aansluitingswijzen en -voorwaarden, worden DNG's ertoe verleid hun voertuigen op wanordelijke manier op te laden, wat de veiligheid voor henzelf en andere DNG's in het gedrang brengt. Er is daarom reden genoeg om snel een regelgevend kader te bepalen waarin ieders rechten en plichten worden vastgelegd, ook die van de DNB.

5.1.1 Verklaring van aanwezigheid van een laadpaal

Gezien de druk die elektrische voertuigen op het netwerk uitoefenen, moeten de volgende bepalingen in het TRDN worden opgenomen:

- De DNG is verplicht de aansluiting van een of meer elektrische voertuigen op zijn toegangspunt te melden aan de DNB. Indien deze verplichting niet wordt nageleefd, kan de DNB zijn verplaatsingen tijdens zijn pogingen om een slimme meter te installeren, factureren. Zonder deze aangifte zal de DNB immers niet op de hoogte worden gebracht van de nieuwe capaciteitsaanvragen in verband met elektrische voertuigen en zal hij ze bijgevolg niet kunnen integreren in zijn investeringsbeleid. Een dergelijke situatie kan leiden tot congestie en ernstige beperkingen van de nettoegang voor DNG's die te goeder trouw zijn. Bovendien kan de DNG in overtreding zijn tarifaire voordelen verliezen, alsook de eventuele vergoedingen in geval van toegangsbeperking. Bovendien moet deze verplichting worden uitgebreid tot alle niches die vallen onder de verplichte en systematische installatie van een slimme meter in artikel 26octies §2, van de elektriciteitsordonnantie;
- De DNB moet de technische gegevens van de laadpalen (aantal, vermogen ...) opnemen in het toegangsregister en in de preswitchingprocedure MIG6. Deze verplichting is ook van toepassing op alle niches uit artikel 26octies §2, van de elektriciteitsordonnantie;

¹² Nu al maakt de pers melding van wilde aansluiting in Brussel: <https://www.dhnet.be/regions/bruxelles/bruxelles-mobilite/la-recharge-sauvage-de-voitures-electriques-en-hausse-a-bruxelles-il-est-interdit-de-tirer-un-fil-sur-le-trottoir-rappelle-van-den-brandt-625e6a6d8ad582648b5daee> (pagina bezocht op 16 mei 2022)

- De DNB is verplicht de middelen voor het verzamelen van informatie te implementeren, met name via een applicatie op de website van de DNB en installeert, zodra hij daarvan in kennis is gesteld, een slimme meter overeenkomstig artikel 26octies §2 de elektriciteitsordonnantie;
- Op verzoek van de DNG voert de DNB een afzonderlijke meting uit voor de laadpaal, zoals voorgeschreven in paragraaf 5.1.2 van dit ontwerpadvies. De DNG kiest een meetregime dat overeenstemt met zijn commerciële contract voor het opladen. Bovendien kan de DNB, met inachtneming van de relevante regelgeving, het verbruiksprofiel aflezen voor zijn eigen behoeften, met name om de elektriciteitsstroom op zijn net te controleren en congestiesituaties op te lossen, door het mogelijk te maken de bronnen van afname of injectie aan de oorsprong van deze congestie te identificeren en, indien nodig, gerichte maatregelen te nemen ten aanzien van de geïdentificeerde bronnen.
- De DNB is verplicht een specifiek verslag op te stellen over het beheer van de aansluiting en de toegang van laadstations tot het elektriciteitsnet. Deze verslaggeving kan opgenomen worden in het verslag over de kwaliteit van de diensten van de DNB. BRUGEL stelt het stramien voor deze rapportage vast.

Gezien de steeds snellere introductie van nieuwe belastingen op het distributienet, zou de nuttige technische informatie die de DNB aan DNG's kan vragen over deze installaties, die een aanzienlijke invloed kunnen hebben op het distributienet, bovendien in de bijlage bij het TRDN moeten worden vermeld.

5.1.2 Standaardisering van de aansluitingsschema's van laadpalen

Gezien de noodzaak om de markt niet-discriminerende aansluitingsoplossingen aan te bieden die voldoende gevarieerd zijn om zo redelijke kansen te bevorderen om de marktdiensten binnen hetzelfde toegangspunt te verbeteren, is de DNB verplicht om **uiterlijk op 1 januari 2024** een specifiek technisch voorschrift op te stellen voor de toegang tot en de aansluiting van oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op of stroomafwaarts van het distributienet. Deze werkzaamheden met betrekking tot de aansluiting van laadpalen zijn reeds begonnen door SYNERGRID, dat een ontwerpvoorschrift heeft voorgesteld voor bespreking binnen FORBEG. BRUGEL ondersteunt dit initiatief, dat zich richt op de harmonisering van aansluitingsschema's op Belgisch niveau, en stelt voor om in dit voorschrift rekening te houden met de volgende minimale vereisten:

- Het minimale gegarandeerde aansluitvermogen van een laadpaal is 4kVA. De DNG kan een groter vermogen vragen volgens de tarieven die de regulator zal hebben goedgekeurd. Als de DNB vindt dat de aansluiting versterkt moet worden, zou een versterkingstarief kunnen worden toegepast;
- De aansluitingsschema's moeten gebaseerd zijn op de stand van de techniek en voldoende gevarieerd zijn om rekening te houden met de meest waarschijnlijke configuraties in een stedelijke context zoals die van Brussel;
- De aansluitingsschema's die in het voorschrift worden opgelegd, mogen "by design" geen economische mogelijkheden voor aggregatie van marktdiensten verbieden (bijvoorbeeld lokale opwekking met afname voor oplading);

- BRUGEL keurt het voorstel tot voorschrift van de DNB en de wijzigingen na openbare raadpleging goed, overeenkomstig de goedkeuringsprocedure die is vastgelegd in het hervormde Technisch reglement;
- Het voorschrift kan worden gewijzigd op initiatief van de DNB of BRUGEL. De DNB is verplicht zijn voorstellen tot wijziging van dit voorschrift te motiveren, met name op basis van de resultaten van proefprojecten of relevante studies waarin rekening wordt gehouden met de effecten van het opladen van elektrische voertuigen op de stabiliteit van het net en de bevoorradingszekerheid van DNG's.

Bovendien zou BRUGEL, in geval van vertraging bij het ter goedkeuring voorleggen van het ontwerp van voorschrift, een administratieve sanctie kunnen toepassen.

5.1.3 Laadinstallaties achterliggend van de aansluitingen

Het gaat onder meer om situaties die momenteel worden beheerd door particuliere netwerken, bedrijfslocaties met meerdere gebruikers en gebouwen met parkeerterreinen die plaats kunnen bieden aan een netwerk van laadpalen voor elektrische voertuigen. Het voorontwerp van de Elektromobiliteitsordonnantie heeft inderdaad, door middel van haar bepalingen in artikel 12, een uitzondering gemaakt op het verbod op de oprichting van nieuwe particuliere netwerken dat door de elektriciteitsordonnantie in haar artikel 7 § 7, wordt opgelegd.

Gezien de gedifferentieerde aard van het hoofdgebruik (residentieel en niet-residentieel) van de structuren die een netwerk van oplaadstations kunnen herbergen, moet de DNB in het voorschrift vermeld in paragraaf 5.1.2, de voorwaarden en de aansluitingsschema's voor de laadpalen vastleggen overeenkomstig de onderstaande overwegingen, die in het TRDN zullen worden geïntegreerd:

- Een onderscheiding van laadpalen die aangesloten zijn achterliggend van een aansluitingspunt:
 - o voor niet-residentieel gebruik: meergebruikersnetten, kantoorgebouwen met parkings, commerciële centra ...;
 - o voor residentieel gebruik: individuele en collectieve woongebouwen met garage of parkings.
- Voor de collectieve woongebouwen moet het voorschrift, buiten de veiligheidsvereisten volgens de geldende normen, het volgende vastleggen:
 - o De regels voor het bepalen van het maximale toegestane aantal laadpalen in de parking van het gebouw, zonder versterking van het netwerk en in het bijzonder rekening houdend met de capaciteit van de collectieve aansluiting van het gebouw en de beschikbaarheid van stroomopwaartse capaciteit op de desbetreffende netcabine;
 - o De maximale aansluitingscapaciteit die kan worden toegestaan met betrekking tot de gemeenschappelijke delen van het gebouw, zodat die niet ten koste gaat van de capaciteit die beschikbaar is voor de appartementen op de collectieve aansluiting van het gebouw. Er moet worden voorzien in een systeem om het gecumuleerde afgenomen vermogen van de laadpalen te controleren;

- De aansluitings- en metingsschema's voor de laadpalen, die het in voorkomend geval mogelijk maken dat elke gebruiker van de laadpaal (bewoner van het gebouw of huurder van de parkeerplaats), wat het opladen betreft, wordt bevoorrad door de leverancier van zijn/haar keuze;
- Voor sites en gebouwen met professionele parkeergelegenheid moeten in het voorschrift de voorwaarden worden vastgesteld voor aansluiting rechtstreeks op het netwerk of via een particulier netwerk, met inbegrip van:
 - De aansluitings- en metingsschema's van de laadpalen die toebehoren aan de beheerder van de professionele site of het professionele gebouw.

Bovendien moeten in bovengenoemd voorschrift in alle gevallen de mogelijkheden voor aansluiting op het net worden aangegeven voor een derde investeerder die de laadpalen wil exploiteren. Deze derde investeerder moet een leverancier van zijn/haar keuze kunnen vastleggen;

Bovendien moet het TRDN het volgende vastleggen:

- De voorwaarden en erkenningsprocedure van particuliere netwerken die laadpalen voor elektrische voertuigen ontvangen;
- De rechten en plichten van de beheerder van het particuliere net ten aanzien van de DNB en de derde investeerder.

5.1.4 Weigering van de aanvraag tot aansluiting

De elektriciteitsordonnantie preciseert in artikel 7, §3, dat:

"De distributienetbeheerder kan de toegang tot het net slechts weigeren indien hij niet beschikt over de vereiste capaciteit (...) De weigeringsbeslissing wordt gemotiveerd, op basis van objectieve, technisch en economisch onderbouwde criteria

Wanneer de weigeringsbeslissing betrekking heeft op de aansluiting van een oplaadpunt omdat de benodigde capaciteit niet beschikbaar is, wordt aan de derde partij die de aansluiting heeft aangevraagd op diens verzoek de relevante informatie over de maatregelen die nodig zijn om het netwerk te versterken en over de alternatieve maatregelen, verstrekt." (Eigen markering).

De DNB moet in het in punt 5.1.2 bedoelde voorschrift de alternatieve modaliteiten en maatregelen specificeren om de laadpaal effectief aan te sluiten. De DNB moet bovendien aan BRUGEL verslag uitbrengen over de gevallen van weigering, de redenen daarvoor en de oplossingen die in overleg met de betrokken DNG's worden overwogen of uitgevoerd.

5.2 Beheer van oplaaddiensten op het toegangspunt

5.2.1 Activering van de diensten verbonden met de laadpaal (opladen en flexibiliteit)

Om laadpalen met succes in het net te integreren, net als andere elektrische belastingen (productie, verwarming, stationaire batterijen), moet het mogelijk zijn verschillende marktdiensten te activeren binnen hetzelfde toegangspunt tot het net. Bovendien moeten DNG's ook de mogelijkheid hebben om met deze diensten een contract af te sluiten met meerdere commerciële spelers en zo voordeel te

halen uit de concurrentie en de beste prijzen te verkrijgen. Op dit ogenblik zijn de toegangspunten, via het ATRIAS-platform en zijn MIG6-gegevensuitwisselingscode, zo geconfigureerd dat alleen de waardering van afnames en injecties door maximaal twee verschillende actoren mogelijk is. Het is momenteel niet mogelijk twee afnamecontracten te hebben (bijvoorbeeld één voor het elektrische voertuig en één voor het andere verbruik van de installatie dat zich achter hetzelfde toegangspunt bevindt).

Om de registratie van meerdere actoren op hetzelfde toegangspunt mogelijk te maken, moet de DNB dus uiterlijk op 1 januari 2024, in overleg met de verschillende actoren, marktprocessen implementeren die de relaties, rechten en plichten van de betrokken actoren op het toegangspunt beschrijven.

Deze processen moeten ten minste rekening houden met de volgende overwegingen:

- Het vastleggen in het toegangsregister van een toegangspunt voor meerdere diensten met een **servicepunt** als switcheenheid binnen de markt, die zich fysiek op de hoofdmeter of achter de hoofdmeter (submeter) kan bevinden:
 - o We onderscheiden twee types:
 - **Servicepunt "markt"**: punt waarmee een "toegangsgerechtigde dienst markt" en een DNG voor de betrokken dienst geassocieerd kunnen worden. De diensten kunnen de volgende zijn:
 - De laadpaal;
 - De afname en injectie, of afwisselend;
 - De lokale productie;
 - De expliciete flexibiliteitsdienst;
 - Het energiedelen.

De toegangsgerechtigde dienst "markt": fysieke of moreel persoon geassocieerd met het servicepunt "markt" dat de verantwoordelijkheden met betrekking tot dit punt op zich neemt. De toegangsgerechtigde dienst "markt" moet een toegangscontract tekenen met de DNB.
 - **Servicepunt "gegevens"**: punt waarmee een derde partij geassocieerd kan worden (ESCO) om de gegevens op de meetpunten op te halen.
- De vastlegging van een **hoofdtoegangsgerechtigde** op het toegangspunt: dit is de houder van het "servicepunt markt afname" dat zich op de hoofdmeter bevindt. De activering of deactivering van het servicepunt waarop een hoofdtoegangsgerechtigde aanwezig is, heeft de activering of deactivering van de andere servicepunten tot gevolg.
- De oprichting van een **hoofd-DNG** op het toegangspunt: dit is de DNG die met de hoofdtoegangsgerechtigde een leveringscontract heeft gesloten voor de op de hoofdmeter geregistreerde afnames. Daarom moet het mogelijk zijn op het servicepunt voor laadpalen een andere DNG te registreren dan de hoofd-DNG.

5.2.2 Beheer van de toestemmingen van de DNG's voor de activering van laaddiensten

Tot nu toe werd de activering van energiediensten in het IT-platform van de DNB (momenteel CMS/ATRIAS) altijd uitgevoerd door de commerciële kant op verzoek van de afnemers. Het zou daarom logisch zijn de toestemming van de afnemers te verkrijgen om hun meetgegevens te communiceren wanneer zij om activering van een op het toegangspunt beschikbare dienst verzoeken. De DNB moet echter nagaan of alle verzoeken van de commerciële actor de instemming van de betrokken afnemers hebben gekregen.

Met betrekking tot de verwerking van meetgegevens van slimme meters wordt in de elektriciteitsordonnantie in artikel 26octies gespecificeerd:

"(...) § 4. De distributienetbeheerder mag pas persoonsgegevens verzamelen op afstand nadat hij hiervoor de toestemming heeft gekregen van de gebruiker van het distributienet die geïdentificeerd is op het toegangspunt. Deze verplichting geldt ook wanneer een nieuwe gebruiker van het distributienet wordt geïdentificeerd op een toegangspunt, onafhankelijk van de keuze gemaakt door de gebruiker van het distributienet die eerder geïdentificeerd was op het toegangspunt. De distributienetbeheerder zorgt ervoor dat de gebruiker van het distributienet gemakkelijk zijn toestemming kan geven.

(...)

*De gebruiker van het distributienet **activeert de communicatiefunctie** van zijn slimme meter om de volgende activiteiten te kunnen uitoefenen: **opladen van een elektrisch voertuig**, deelnemen aan flexibiliteits- of aggregatiediensten, delen van elektriciteit, aankoop van elektriciteit door peer-to-peerhandel of elke activiteit die een injectie van elektriciteit op het distributienet kan veroorzaken. (Eigen markering).*

De ordonnantie legt dus terecht een verband tussen de uitoefening van de activiteit van het opladen en de noodzaak om de communicatiefunctie van de slimme meter te activeren. Het is dus nodig om in het TRDN de volgende bepalingen op te nemen:

- De op het servicepunt geregistreerde commerciële actor moet de DNG vooraf op duidelijke en begrijpelijke wijze in kennis stellen van de noodzaak om de communicatiefunctie van zijn meter te activeren en van de aard van de vereiste meetgegevens. Bij de installatie van de meter is de DNB ook verplicht de DNG in kennis te stellen van de functies die door zijn meter kunnen worden geactiveerd en van de noodzaak om bepaalde gegevens te communiceren met het oog op het contracteren van bepaalde marktdiensten;
- De leverancier van energiediensten die bij de DNB een energiedienst activeert die de verstrekking van een bepaald type meetgegevens vereist, wordt geacht het akkoord van de distributienetgebruiker te hebben ontvangen om de vermelde energiedienst te verlenen en de vereiste meetgegevens door te sturen. De DNB moet in staat zijn de nodige controles uit te voeren om verzoeken om toegang die zonder toestemming van de betrokken afnemers zijn gedaan, te ontmoedigen;
- De DNB moet de DNG's via zijn website rechtstreeks toegang verlenen om de op zijn toegangspunt geactiveerde diensten te controleren, alsook de commerciële actor die daarom heeft verzocht en de gecommuniceerde meetgegevens. Indien nodig dient de DNG een verzoek in bij de DNB om het verzoek ongeldig te verklaren als deze van mening is dat de commerciële actor misbruik heeft gemaakt van zijn recht. De DNB rapporteert periodiek aan BRUGEL over vastgestelde incidenten in verband met het beheer van aanvragen van DNG's.

5.3 Congestiebeheer

Congestiebeheer op het distributienet kan op meerdere niveaus en op verschillende tijdstippen plaatsvinden. Binnen de context van de energietransitie zal de DNB inderdaad geconfronteerd worden met bepaalde congestiesituaties. Het gaat vooral om:

- Voorspelbare congestie tot Y-I wegens moeilijkheden van de DNB om in de capaciteit te investeren;
- Voorspelbare congestie tot D-I als gevolg van weersomstandigheden zoals koude, grijs weer en geen wind of als gevolg van intermitterende hoge productie - harde wind en heldere zonschijn over het land;
- Niet te voorziene intraday-congestie in gevallen waarin de DNB niet in staat is het tijdstip en de plaats waar de congestie zal optreden, te voorspellen.

Geconfronteerd met dergelijke congestie kan de DNB passende antwoorden zoeken via investeringen in koper en intelligentie om de beschikbare capaciteit te optimaliseren, via tariefstimulansen om de vraag naar stroom van DNG's te beperken, of door het contracteren van flexibiliteitsdiensten via marktoproepen.

5.3.1 Reacties van de DNG's op de tariefsignalen

Om de investeringen en het gebruik van de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet te optimaliseren, moeten stimulerende tariefinstrumenten worden ingevoerd om de vraag naar stroom door DNG's te beperken en het risico op congestie op het netwerk te verminderen. Deze instrumenten kunnen gebaseerd zijn op statische tarieven aan de hand van drempels voor de beschikbare capaciteit op de aansluiting of op dynamische tarieven aan de hand van de meting van de maandelijkse piekvraag van de installaties van de DNG's. In deze optiek is BRUGEL van plan om in het kader van de hervorming van de huidige tariefmethodologie een analyse te maken van de beste tariefinstrumenten (piekmeting, time-of-use ...) en van de instrumenten die het meest aangepast zijn aan de Brusselse context. De relevantie van deze instrumenten zal worden geanalyseerd in het licht van hun vermogen om deugdelijk gedrag bij DNG's teweeg te brengen en de uitvoeringskosten voor de DNB.

5.3.2 Real-time communicatie van de DNB over de staat van het netwerk

Naast de hierboven ontwikkelde middelen moet de DNB instrumenten ontwikkelen waarmee deze de markt kan informeren over de toestand van het netwerk en de risico's op congestie, rekening houdend met de volgende overwegingen:

- De modaliteiten van deze informatie moeten worden uitgewerkt in overleg met de marktspelers: de frequentie en de details (geografisch en in de tijd) van de uitwisselingen moeten

rekening houden met de behoeften van de markt en de (technische en financiële) capaciteit van de DNB om deze dienst aan te bieden;

- De DNB moet een proefproject uitvoeren, eventueel in samenwerking met andere netbeheerders en marktspelers, om de technische en operationele haalbaarheid te testen van mechanismen om geactualiseerde informatie te communiceren aan de markt (voorbeeld van een concept dat vaak wordt aangehaald in de literatuur: *traffic lights*);
- Het verstrekken van geactualiseerde informatie over de toestand van het netwerk aan de markt geeft de DNB niet het absolute recht om de beschikbare capaciteit te beperken; het TRDN moet de voorwaarden en modaliteiten bepalen voor compensatie door de DNB aan de getroffen DNG (zie paragraaf 5.4 hieronder);

5.3.3 Curatieve acties van de DNB via de beperking van de capaciteit van de laadpaal

Wanneer de hierboven ontwikkelde middelen het voorkomen van congestie niet hebben kunnen voorkomen, moet de DNB de capaciteit van de laadpalen beperken overeenkomstig de bepalingen van de elektriciteitsordonnantie.

Artikel 9^{ter} van deze ordonnantie kent de DNB inderdaad het recht toe de laadpalen te beperken onder bepaalde voorwaarden, die zijn vastgelegd in het TRDN:

"(...) De technische reglementen (...) bepalen met name (...)

20° de voorwaarden de netbeheerder op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende technische criteria het opladen van een elektrisch voertuig aangesloten op zijn net kan sturen, en het geleverd vermogen voor het opladen van een elektrisch voertuig aangesloten op zijn net of het teruggeleverde vermogen bij het ontladen van een elektrisch voertuig aangesloten op zijn net gedurende een bepaalde periode kan beperken of weigeren om de veiligheid van het gewestelijk transmissienet of het distributienet te waarborgen".

In dit kader en om de integratie van deze laadpalen te garanderen en tegelijk de veiligheid van het distributienet te respecteren, stelt BRUGEL voor om nieuwe bepalingen op te nemen in het TRDN met het oog op het regelen van het recht van de DNB om het ter beschikking van de DNG gestelde vermogen te beperken:

- Wanneer het netwerk zich in een normale situatie bevindt, beschikt de DNB over de volledige capaciteit van zijn aansluitingen of over het ter beschikking gestelde vermogen volgens de tarifaire voorwaarden die door de regulator werden goedgekeurd¹³;
- De DNB kan, zonder compensatie, de beschikbare capaciteit op een laadpaal beperken om congestie op het distributienet te vermijden. De beperking mag alleen gelden voor de aan elektrische voertuigen toegewezen capaciteiten en mag geen afbreuk doen aan het minimale aansluitingsvermogen van 4 kVA per oplaadpaal. Een beperking zonder compensatie op een vermogensniveau onder 4kVA is niet toegestaan;
- De beperking kan zowel op afstand als lokaal uitgevoerd worden in geval van communicatieproblemen. De DNG is verplicht de toegang van de DNB tot zijn installatie te

¹³ In het kader van het onderzoek van de toekomstige tarifaire methodologie (2025-2029), wil BRUGEL de technische en economische haalbaarheid analyseren van verschillende tarieven die bijdragen aan het welslagen van de energietransitie.

vergemakkelijken en alle nodige acties te ondernemen, met inbegrip van, indien nodig, de onderbreking van de elektriciteitsvoorziening overeenkomstig artikel 7, §5 van de elektriciteitsordonnantie;

- De ingreep van de DNB moet proportioneel zijn en beperkt blijven tot het voorkomen van werkelijke of dreigende congestie. Behalve in situaties die door de DNB naar behoren worden gemotiveerd, moet de ingreep beperkt blijven tot maximaal twee periodes van (xx) uur per dag. De DNB moet voorzien in een middel om deze informatie mee te delen aan de DNG's en de relevante actoren. De praktische modaliteiten van deze operaties moeten geformaliseerd worden in het eerder aangehaalde voorschrift (zie paragraaf 5.1.2 van het voorliggende document);
- De terugkeer naar normale werking moet worden georganiseerd zodra het risico op congestie is geweken. De DNB moet het bewijs kunnen leveren van werkelijke of dreigende congestie, met vermelding van de tijdsblokken, met name aan de hand van ogenblikkelijke metingen van de energiestromen in samenhang met de capaciteit van de componenten van zijn net die bij de congestie betrokken zijn.

5.4 Compensatiemechanisme door de DNB

De elektriciteitsordonnantie voorziet in bepalingen over de compensatie van de DNG's in geval van niet-naleving van de beperkingsvoorwaarden door de DNB. BRUGEL beveelt de Regering aan een mechanisme in te voeren voor de compensatie van de DNG's wanneer de DNB zich niet aan de modaliteiten uit paragraaf 5.3.3. hierboven houdt.

Bovendien is het mechanisme bedoeld om de DNB aan te moedigen te investeren in slimme netten om de end-to-end-waarneembaarheid van het net te verbeteren, te anticiperen op congestie en problematische beperkingen te vermijden.

BRUGEL raadt aan om het mechanisme als volgt vast te leggen:

- De beperking moet voortkomen uit een directe actie van de DNB op de laadpaal;
- Dit mechanisme doet geen afbreuk aan eventuele schadeloosstellingen en compensaties voor "*lange onderbrekingen*" (huidige compensatieregeling);
- Een vergoeding van minder dan (X) euro is niet verschuldigd (bedrag nader te bepalen);
- De vergoeding is bedoeld om tegen een gereguleerd tarief de schade te vergoeden die ten minste overeenkomt met de niet-verbruikte energie tijdens de beperkingstermijn;
- De verschuldigde compensatie zou gelijk moeten zijn aan het aantal verminderde kW x aantal uren beperking x (X) euro.

6 Integratie van de flexibiliteit in het Asset Management

Het huidige beleid binnen Asset Management is in hoofdzaak gebaseerd op het "fit and forget"-concept, het minimaal nemen van risico's, met name door een voluntaristisch vervangingsbeleid, en een opportunistische economische rationaliteit die gericht is op de problematiek van de nutsvoorzieningen.

Aangezien het distributienet geen eenvoudige koperen plaat is met een onbeperkte capaciteit om flexibele productie en belastingen of nieuwe gebruiksvormen op te vangen, is het nodig om middelen voor rationeel gebruik van de capaciteiten van het net in het leven te roepen. Dit kan gebeuren op het niveau van het beleid inzake Asset Management van de beheerders (DNB en GTNB) door een herziening van de regels voor de versterking van de netten. Deze regels moeten gericht zijn op een algemeen maatschappelijk optimum en niet beperkt blijven tot het economische en operationele optimum van de netwerkbeheerders.

In deze geest is BRUGEL van plan om in het ontwerp van TRDN en TRGTN de volgende verplichtingen van de DNB en de GTNB op te nemen, elk voor wat hem betreft:

- De beheerders dienen hun regels voor de versterking van het elektriciteitsnet aan te passen, zodat die rekening houden met de nieuwe elektrische belastingen;
- Het beleid inzake Asset Management van de beheerders moet de energietransitie ondersteunen door investeringen in capaciteit en intelligentie. Beheerders moeten altijd de voorrang geven aan investeringen in intelligentie of het gebruik van flexibiliteitsdiensten in plaats van investeringen in koper om congestieproblemen aan te pakken of synchroon opladen voor elektrische voertuigen met een vermogen van 4kVA te verzekeren; tegelijkertijd moet de tariefmethodologie er door middel van passende instrumenten voor zorgen dat de DNB niet te veel investeert in koper om aan zijn verplichtingen te voldoen;
- De DNB moet een bijgewerkt register bijhouden van zijn netelementen om een onderscheid te maken tussen zwakke, middelmatige en sterke activa qua capaciteit en veroudering, teneinde de capaciteitsreserves up en down van zijn net te bepalen;
- De DNB moet betrouwbare modellen invoeren voor de raming van de capaciteitsbehoeften van de nieuwe gebruiksvormen, in het bijzonder voor laadpalen;
- De DNB moet bij de indiening van zijn verslag over de kwaliteit van de dienstverlening verslag uitbrengen over het beheer van de laadpalen aan de hand van relevante indicatoren.

Er is reden toe om de DNB aan te moedigen de nodige instrumenten te ontwikkelen om zo ondersteunende diensten of door de DNG's geleverde capaciteit te activeren. Het beleid van de DNB inzake Asset Management moet dus uiteindelijk de verwerving omvatten van flexibiliteitsdiensten voor congestiebeheer of ondersteunende diensten zoals spanningsregeling in overeenstemming met de vereisten van de elektriciteitsordonnantie, die in artikel 7 voorschrijft dat de DNB " *bij de planning van de ontwikkeling van het distributienet voorzien in maatregelen en de aankoop van diensten noodzakelijk voor de verbetering van de efficiëntie van het beheer en de ontwikkeling van het distributienet, die middels een goede kosten-efficiëntieverhouding de noodzaak van modernisering of vervanging van de elektriciteitscapaciteit kunnen beperken. De aankoop van deze diensten, met inbegrip van flexibiliteitsdiensten, gebeurt volgens transparante, niet-discriminerende procedures op basis van de regels van de markt, **tenzij Brugel heeft vastgesteld dat de aankoop van deze diensten niet op een kosteneffectieve manier kan worden***

uitgevoerd of tot ernstige marktverstoringen of verhoogde congestie zou leiden;" (Eigen markering)

Binnen dit perspectief wil BRUGEL de volgende bepalingen in het TRDN invoeren:

- De DNB moet voldoende observatiemiddelen inzetten (zie paragraaf 7 van dit document) om zijn behoeften aan flexibiliteitsdiensten beter af te stemmen, zodat hij winst kan boeken ten opzichte van een klassieke investering;
- De DNB moet voorrang krijgen op andere actoren die, via offerteaanvragen, toegang vragen tot flexibiliteitsmiddelen om hun congestie te beheren of hun capaciteitsinvesteringen uit te stellen. Afhankelijk van de plaats van de congestie op zijn net kan de DNB immers aanzienlijke moeilijkheden ondervinden om flexibiliteitsmiddelen te mobiliseren (zeer lokale en weinig liquide markt), terwijl de andere actoren meer keuzes zouden moeten hebben om aan hun behoeften te voldoen doordat zij in staat zouden moeten zijn om in heel België middelen te mobiliseren. De samenloop van belangen speelt dus duidelijk in het nadeel van de DNB. Voor BRUGEL is de fysieke logica dat lokale obstakels voorrang hebben op globale obstakels.

7 Implementatie van slimme netten

De DNB wordt verzocht een ambitieus **stappenplan** uit te voeren voor de transformatie van zijn net tot een slim net. Dit stappenplan moet worden opgebouwd als een realistisch, doeltreffend actieplan binnen een tijdsbestek dat verenigbaar is met de uitdagingen waarmee het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar alle verwachting te maken zal krijgen.

Het doel is de DNB in staat te stellen zijn rol als marktfacilitator ten volle te spelen door commerciële transacties mogelijk te maken tegen lagere kosten, zonder bias en zonder vertraging.

De minimaal te bereiken functies moeten het volgende mogelijk maken:

- **End-to-end-waarneembaarheid van het net:** deze functie kan worden bereikt door een oordeelkundige monitoring van de MS- en LS-netten. De uitrol van observatiemiddelen mag opportunistisch en geleidelijk zijn, met oplossingen die zijn beproefd en getest door andere DNB's die een voorlopersrol spelen;
- **De identificatie van de toegangspunten tot het net:** het betreft het vermogen om de verbindingen tussen de toegangspunten en de elementen van het net te bepalen. Deze functie is van essentieel belang om de beschikbare capaciteit te evalueren, de stromen te beheren en de handelingen die op afstand op een toegangspunt worden verricht, te objectiveren;
- **De mogelijkheid van besturing op afstand:** deze functie moet de DNB in staat stellen de stromen dynamisch te beheren en alle acties uit te voeren die hem in staat stellen het aan de DNG's ter beschikking gestelde vermogen te moduleren;
- **Het verstrekken van objectieve en betrouwbare informatie over de toestand van het net aan de markt:** de mate van detail en de frequentie van het verstrekken van deze gegevens moeten afgestemd zijn op de eisen van de markt.

In het licht van deze vereisten is BRUGEL van plan de volgende bepalingen op te nemen in het TRDN:

- De DNB is verplicht om **vóór 1 januari 2024** een stappenplan voor een Smart Grid op te stellen met een actieplan en een uitvoeringsschema die verenigbaar zijn met de snelle toename van elektrische voertuigen en de elektrificatie van de verwarming. Dit stappenplan moet paradigmaverschuivingen in het netbeheer weerspiegelen.
- Het stappenplan wordt goedgekeurd door BRUGEL na een openbare raadpleging;
- Het stappenplan wordt uitgevoerd via een stimuleringsmechanisme (bv. bonus/malus) dat moet worden bepaald in de nieuwe tariefmethodologie, in verband met de investeringen, de

deelname van de DNB aan studies en proefprojecten, en volgens de businessplannen die door de DNB worden ingediend en door BRUGEL worden goedgekeurd;

- De DNB moet zijn investeringen in capaciteit en "Smart Grid"-intelligentie rapporteren aan de hand van relevante indicatoren: een nieuw stramien voor de ontwikkelingsplannen waarmee een onderscheid kan worden gemaakt tussen investeringen in koper, "Smart Grid" en de verwerving van flexibiliteitsdiensten zal door BRUGEL in overleg met de DNB worden opgesteld.

Bovendien zou BRUGEL, in geval van vertraging bij de opstelling van dit stappenplan, een administratieve sanctie kunnen toepassen.

Bovendien moet de DNB/GTNB, elk voor zover het hem betreft:

- zijn verbintenissen en uitvoeringstermijnen inzake capaciteitsinvesteringen (in koper en intelligentie) nakomen; De beheerder moet in voorkomend geval de onmogelijkheid om deze verbintenissen na te komen, verantwoorden,
- en een correcte raming maken van de capaciteitsbehoeften van de nieuwe gebruiksvormen (het geval van kennelijke fout wordt in aanmerking genomen),

8 Markttoegang

De uitvoering van de vijf leidende beginselen van BRUGEL (zie hoofdstuk 4) houdt in dat een geheel van acties ten gunste van de eindafnemers en de marktspelers wordt gedefinieerd om hen in staat te stellen hun rol ten volle te spelen en de economische kansen te grijpen die gepaard gaan met de energietransitie. Met dit in het achterhoofd is BRUGEL van mening dat het onontbeerlijk is drie soorten maatregelen in te voeren om de markttoegang voor klanten en nieuwe spelers (aggregatoren) te vergemakkelijken. Het betreft:

- maatregelen ter vereenvoudiging van de toegangsprocedures;
- tarifaire steunmaatregelen;
- Maatregelen ter bescherming van de consumenten.

Hieronder zijn de aanbevolen maatregelen voor elk van deze drie categorieën vermeld.

8.1 Maatregelen ter vereenvoudiging van de toegangsprocedures

Dit betreft met name prekwalificatieprocedures en studies voorafgaand aan de aansluiting van de nieuwe gebruiksvormen. BRUGEL beveelt aan om:

- De prekwalificatieprocedures voor DNG's met een aansluitingsvermogen van meer dan of gelijk aan 56 kVA te standaardiseren;
- Een vereenvoudigde regeling in te voeren voor DNG's met een aansluitingscapaciteit van minder dan 56kVA: de DNB hoeft alleen te weten of deze DNG's behoren tot de niches die in artikel 26octies van de elektriciteitsordonnantie zijn aangegeven. Prekwalificatie per pool van afnemers voor alle soorten producten kan door de DNB worden overwogen. In dit geval is het de leverancier van de flexibiliteitsdiensten die om de detailstudie verzoekt en verantwoordelijk is voor de risico's die verbonden zijn aan de sturing van een pool van afnemers. Daartoe moet een proefproject worden uitgevoerd om de verschillende situaties die zich kunnen voordoen te analyseren en de meest geschikte methoden te implementeren;

- Een gedetailleerde studie tegen betaling¹⁴ in te voeren voor verzoeken om extra capaciteit over 4kVA voor laadpalen: de analyses die in het kader van deze gedetailleerde studies moeten worden verricht, moeten gebaseerd zijn op transparante, objectieve, gestandaardiseerde en geharmoniseerde criteria;
- De administratieve vereisten te verminderen voor het verlenen en opvolgen van vergunningen voor de levering van aggregatie- en flexibiliteitsdiensten;
- Snelle "Switches" (in minder dan 24 uur vanaf 2026) van actoren (aggregator of leverancier) en zonder extra kosten mogelijk te maken: de DNB is verplicht om in de MIG (levering en flexibiliteit) in scenario's te voorzien die met deze vereisten verenigbaar zijn;
- Toe te staan dat meerdere marktspelers op een toegangspunt worden geregistreerd: de DNB is verplicht het toegangsregister zo aan te passen dat DNG's op hun toegangspunt meer dan één commercieel contract met verschillende marktspelers kunnen sluiten (zie paragraaf 5.2.1 van het voorliggende document).

8.2 Tarifaire steunmaatregelen

In de geest van de nieuwe ordonnantie moet BRUGEL in het bijzonder rekening houden met de noodzaak om een evenwicht te verzekeren tussen de solidariteit van de kostendekking en de stimulansen die een actieve deelname van de afnemers mogelijk maken, met name via de energiedelingen, aan de optimalisering van de investeringen in het net.

Er moeten twee soorten tarifaire steunmaatregelen ten uitvoer worden gelegd:

- **Overgangs- en degressieve maatregelen:**

Het gaat onder meer om:

- Voorkeurtarieven voor verrichtingen op afstand (maandelijkse meteropname, openen/sluiten van meters, wijziging van de beschikbare capaciteit);
- Voorkeurtarieven voor gedetailleerde informatiegegevens (behalve facturering) (gevraagd voordat dynamische contracten worden gesloten);
- Voorkeurtarieven voor de middelen om de gegevens van poort PI op te roepen (communicatiekosten en kosten van de dongel). In deze context moedigt BRUGEL de DNB aan zijn acties te richten op de ontwikkeling van een platform voor de overdracht van NRT-gegevens (Near Real Time), alsook van een standaarddongle die de communicatie van NRT-gegevens vanaf poort PI van de slimme meter naar dit platform mogelijk maakt. De NRT-gegevens zullen op deze manier aan de marktspelers en afnemers zelf aan een redelijke prijs overgedragen kunnen worden. Hierdoor zullen de marktspelers diensten kunnen ontwikkelen (niet enkel beperkt tot flexibiliteit) met toegevoegde waarde voor netgebruikers en zullen ze de "vendor lock-in" kunnen vermijden, waardoor een afnemer van meerdere diensten tegelijk kan genieten;

¹⁴ Onder voorbehoud van de conclusies van de analyses die in het kader van de nieuwe tariefmethodologie zullen worden uitgevoerd.

Alvorens deze maatregelen uit te voeren, is BRUGEL van plan een becijferde schatting uit te voeren om het niveau van de steun en de duur van de degressiviteit ervan te bepalen. Er zal ook een juridische haalbaarheidsanalyse worden uitgevoerd.

- **Tarieven voor de nieuwe gebruiksvormen in samenhang met de transitie:**

BRUGEL is van plan een specifieke studie uit te voeren om de wenselijkheid te evalueren van de invoering van specifieke tarieven voor de nieuwe gebruiksvormen (batterijen voor elektrische voertuigen, stationaire batterijen ...) met het oog op de ondersteuning van de energietransitie. Het gaat onder meer om de volgende tarieven:

- Flexibel aansluitingstarief voor de productie en consumptie;
- Tarief voor de versterking van het net voor aanvragen voor capaciteiten die groter zijn dan de fysieke capaciteiten die op de aansluitingen beschikbaar zijn;
- Tarief voor beschikbaar gestelde capaciteit (periodiek en niet-periodiek);
- Tarief voor capaciteitsreservering voor nieuwe projecten of ingrijpende renovaties;
- Tarief voor de terbeschikkingstelling van inlichtingen;
- Tarief voor verrichtingen op afstand op slimme meters.

8.3 Maatregelen ter bescherming van de consumenten

Bovenal dienen we er ons bewust van te zijn dat door de complexe context, te wijten aan de energiecrisis, het vertrouwen van de afnemer in de markt lijkt af te brokkelen. Daarom is het belangrijk te trachten de aanvaarding door de consument en het vertrouwen in de markt te vergroten.

Een inclusieve energietransitie, die alle consumenten in staat stelt voordeel te halen uit de kansen die deze met zich meebrengt, moet dus enerzijds gepaard gaan met informatie voor het hele publiek en anderzijds duidelijk worden afgebakend om eventuele negatieve effecten voor de meest kwetsbare afnemers te voorkomen. Ze zou zich zo harmonieus mogelijk moeten voltrekken, met respect voor de specifieke kenmerken van elkeen.

BRUGEL suggereert, na evaluatie van de eraan verbonden kosten en eventuele juridische aanpassingen, de hieronder opgelijste acties. Aangezien de meeste van deze acties niet tot de directe bevoegdheid van de regulator behoren, zijn het suggesties van BRUGEL aan de bevoegde autoriteiten of de operatoren, waarvoor BRUGEL eveneens input kan leveren.

- Studie naar de conceptuele segmentering van kwetsbare afnemers, rekening houdend met onder andere de mate van onzekerheid en de digitale - en energiekloven. Deze studie zou in samenwerking met de betrokken sociale actoren moeten worden uitgevoerd;
- Identificatie en uitvoering van maatregelen die zijn aangepast aan elk in het vorige punt aangestipte segment, met het oog op een betere bepaling van de doelgroepen;
- Gedetailleerde gegevens over flexibiliteitsdiensten ter beschikking stellen in een begrijpelijke vorm door de vaststelling van een openbare dienstverplichting voor DNB's en commerciële marktspelers. BRUGEL pleit voor geharmoniseerde maatregelen tussen de drie gewesten;
- De DNG stelt aan de DNG'stegen een verminderde prijs tools voor de opvolging van het verbruik ter beschikking, met name via een speciaal ontwikkelde applicatie of via "in-home display", in samenwerking met de sociale of publieke huisvestingsmaatschappijen;
- De DNB stelt een onthaaldienst voor afnemers ter beschikking (fysiek contact) om de afnemers te informeren over nieuwe diensten en bijbehorende toepassingen. Een samenwerking met het OCMW zou oordeelkundig zijn, net zoals dat het geval is voor andere sociale maatregelen;
- De reflectie die de Koning Boudewijnstichting in gang zette, voortzetten om het sociale tarief aan te passen zodat het inclusief wordt in termen van het belang van de betrokken afnemers om deel te nemen aan de flexibiliteitsdiensten. De huidige "all-in"-formule met een maximum van twee tijdsblokken biedt immers geen enkel belang voor deelname aan dynamische producten/diensten;
- De vereisten voor de informatie over en de transparantie van het aanbod van de commerciële actoren strikt omkaderen;
- Beoordelen of het opportuun is toe te staan dat in commerciële aanbiedingen binnen hetzelfde contract van variabele naar dynamische tarieven wordt overgeschakeld, met bijzondere aandacht voor de bescherming van kwetsbare afnemers;
- Een vragenlijst voorzien over het risicoprofiel voorafgaand aan het sluiten van een flexibiliteitscontract: de logica van het risicoprofiel is vergelijkbaar met de logica die in de banksector wordt gebruikt en kan op elke afnemer, kwetsbaar of niet, worden toegepast. In tegenstelling tot de financiële sector, waar alleen beleggers in risicovolle beleggingen worden uitgenodigd de vragenlijst in te vullen, zullen steeds meer afnemers in de energiesector te maken krijgen met prijsvolatiliteit en daarmee gepaard gaande risico's. De vragenlijst zal niet alleen op

het risico zijn gericht, maar ook tot doel hebben de afnemer op transparante wijze te informeren over de door de commerciële actor aangeboden diensten en modellen.

Bovendien zal BRUGEL, zoals bepaald in artikel 30bis van de Elektriciteitsordonnantie, haar BRUSIM-instrument ter vergelijking ontwikkelen om leveringscontracten met dynamische tarifiering op te nemen.

9 Coördinatie tussen marktspelers

Het elektriciteitssysteem bestaat uit een lange waardeketen die vroeger sterk gesegmenteerd was: gecentraliseerde opwekking, groothandelsmarkten, balancering, transmissie, distributie, private netten, installaties van gebruikers. Met de energietransitie ontstaan er steeds sterkere interacties tussen deze verschillende componenten van het elektriciteitssysteem en vindt er een geleidelijke overdracht plaats van de verantwoordelijkheid voor de stabiliteit van het systeem van gecentraliseerde opwekking naar de volgende segmenten van de waardeketen, waarbij de eindafnemer steeds meer betrokken wordt. Het nieuwe concept van ELIA¹⁵ voor het toekomstige marktmodel illustreert deze veranderingen.

Deze ontwikkelingen vereisen gegevensuitwisselingen binnen de markt met een steeds hogere mate van detail en frequentie van de communicatie. Dit impliceert de noodzaak van coördinatie tussen de DNB's en de TNB enerzijds, tussen de netbeheerders en de commerciële marktspelers anderzijds, en tussen de regulatoren, georganiseerd binnen FORBEG, en de verschillende marktspelers.

9.1 Coördinatie tussen netbeheerders

De operatoren handelen, ieder voor zich, binnen het kader van hun wettelijke opdrachten in een sector die gekenmerkt wordt door steeds sterkere interacties met spelers van wie belangen steeds meer met elkaar concurreren. Een geslaagde coördinatie moet dus gebaseerd zijn op een geïntegreerde en geharmoniseerde visie van de netbeheerders die synergiën bevordert en de verwezenlijking van een globaal technisch-economisch optimum, dat niet noodzakelijkerwijs overeenstemt met het optimum dat door elke speler afzonderlijk wordt nagestreefd, in de hand werkt.

In dit verband is BRUGEL de volgende mening toegedaan:

- De DNB en de GTNB moeten een studie uitvoeren op basis van realistische scenario's voor de integratie van de nieuwe gebruiksvormen, rekening houdend met de beperkte capaciteitsreserves op de MS- en HS-netten;
- De DNB en de GTNB zijn verplicht gegevens uit te wisselen over de nieuwe gebruiksvormen;
- De DNB en de federale transmissie-netbeheerder moeten samenwerken ter bestrijding van de gaming van de commerciële spelers, die in de verleiding kunnen komen gebruik te maken van de diensten om opzettelijk veroorzaakte congestieproblemen op het net op te lossen.

¹⁵<https://www.elia.be/nl/nieuws/persberichten/2021/06/20210618-elia-group-publishes-white-paper-on-a-consumer-centric-and-sustainable-electricity-system>

9.2 Coördinatie tussen netbeheerders en marktspelers

In het kader van de inspanningen om de praktijken tussen de gewesten te harmoniseren, is BRUGEL de volgende mening toegedaan:

- De netbeheerders zijn verplicht om in overleg en samenwerking met de verschillende spelers een marktforum te creëren voor de harmonisatie en standaardisatie van de flexibiliteitsproducten voor de DNG's, met inbegrip van de definitie van de 'baselines';
- De netbeheerders zijn verplicht om er in overleg met de commerciële spelers voor te zorgen dat eerlijke, evenredige en transparante procedures worden vastgesteld voor het beheer van de activeringen van de flexibiliteitsdiensten en voor de standaardisatie en vereenvoudiging van de prekwalificatieprocedures met betrekking tot de installaties van klanten die op hun netten zijn aangesloten.

In het kader van zijn opdracht om toe te zien op de goede werking van de markt, is BRUGEL van plan periodieke en specifieke audits uit te voeren over de rol van de netbeheerders als facilitatoren van de flexibiliteitsmarkt.

9.3 Overleg tussen regulatoren en marktspelers

Gelet op de koppelingen van de klein- en de groothandelsmarkten en de gelegenheid om de geharmoniseerde marktvoorwaarden onder de drie gewesten te vergemakkelijken, is BRUGEL de mening toegedaan dat moet worden nagedacht over manieren om FORBEG de nodige middelen te verstrekken, met inbegrip van de mogelijkheid van een formeel statuut, om een steeds centralere rol te spelen in de uitwisselingen tussen de regulatoren en de marktspelers.

I0 Bijlagen: Studies in opdracht van BRUGEL over de flexibiliteitsmarkt

I0.1 VITO-studie: Analyse van het kader van de flexibiliteitsmarkt

Deze studie was gericht op het onderzoek van het wettelijk, regelgevend en regulerend kader van de flexibiliteitsmarkt om het volgende in kaart te brengen:

- de regulerende (reglementaire en tarifaire) belemmeringen voor de ontwikkeling van de flexibiliteitsmarkt;
- de nuttige en nodige regulerende (reglementaire en tarifaire) maatregelen voor de ontwikkeling van de flexibiliteitsmarkt;
- de begeleidende maatregelen om de deelname van afnemers aan de flexibiliteitsmarkt te bevorderen.

I0.2 Studie Deplasse & partners: Definitie van een mechanisme voor compensatie door de DNB

Deze studie was gericht op de definitie van een compensatiemechanisme in geval van beperking of onderbreking van een flexibiliteitsdienst door de netbeheerder, in strijd met de eerder vastgestelde voorwaarden. Het was de bedoeling de volgende elementen in kaart te brengen;

- objectieve, transparante en niet-discriminerende voorwaarden ter omkadering van het recht van de netbeheerder om de activering van een flexibiliteitsdienst door de afnemer te beperken of te onderbreken;
- een regeling betreffende compensatie door de netbeheerder aan de betrokken partijen wanneer hij de bovengenoemde voorwaarden niet naleeft.

* *

*